

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

IV. De veritate copulatiua, & disiunctiua, causali, & absoluta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

ac proinde è conuerso aliqua practica est vera. Tandem à priori cognitio vera est ea, cuius obiectum ita se habet, sicut per illam representatur: at cognitionis practica, qua dialecticus tradit definitionem esse componendam ex genere, & differentia, aut architectus domum esse fabricandam ex tecto, & parietibus obiectum perinde se habet, ac affirmatur: quidni ergo sit vera.

37 Enimvero obiicies primò, cognitionem speculatiuam in eo iuxta omnes differre à practica, quod huius finis sit opus, & illius veritas, vtique obiectiua: prior ergo sola erit formaliter vera, non verò posterior, cum sine veritate obiectiua repugnet formalis. Obiicies secundò: obiectum est mensura veritatis, quæ respicitur in actu, vt innuit B. Thom. 1. part. quaest. 16. art. 1. at solius cognitionis speculatiuæ veritas mensuratur ab obiecto, non verò practica: quamuis enim ideo sit vera speculatiua scientia, quia eius obiectum est, at non idcirco cognitio practica est vera, quia eius obiectum est, sed potius ob id illius obiectum, videlicet res artefacta verè est, quia præcessit in artifice practica, & artificiosa cognitio ad eius effectum dirigens, eamque cauans quodammodo.

38 Ad primum horum respondeo, cognitionis practica finem dici opus, non veritatem obiectiuam, non quod hanc non respiciat, sed quod in ea more speculatiuæ cognitionis non sistat, sed vterius ad eius executionem gradum faciat. Ad secundum respondeo, si mensura veritatis perinde sit, atque causa illius obiectiua, merito cuius refunditur in actum pro eo, ac loquuntur communiter auctores, certè ea relatio mensurae non est necessaria ad omnem veritatem: cognitio namque Dei de seipso est verissima, & tamen est ab obiecto, vt indistincta, sic incausata: item est vera intuitu creaturarum, quarum tamen nulla in veritatem Deo essentiali causali-
tas, nullus influxus: poterit ergo cognitio nostra practica esse vera, vt veritas haud mensuretur ab obiecto: Quid: quod ab eo mensuratur: obiectum enim huius actus, definitio est oratio constans genere, & differentia, bifariam vsurpari potest, & solet: primo existentialiter, secundo essentialiter. Priori ratione non mensurat regulam illa practica, & dialectica, sed potius ab ea mensuratur: haud enim ideo illa est vera, quia existit definitio per eam cognita: quin, esto intellectus nihil actu definiat, ei veritas sua manebit facta, atque tecta: quod si fortè contingat, intellectum quidpiam definire, ideo existet definitio, quia est vera præfata regula, quatenus sit definiendum ostendens. Posteriori ratione obiectum mensurat cognitionem practica: ideo enim illa, qua vsi sumus exempli gratia, est vera, quia essentia definitionis est, constare genere, & differentia: & huiusmodi connexio essentialis prædicatorum prior natura est, quam teius cognitio sit vera, non è conuerso: atque quoad hoc nullum est discrimen scientiam practica inter, & speculatiuam.

C A P V T I V.

De veritate copulatiua, & disiunctiua causali & absoluta.

39 Quid attinet ad priorem diuisionem, sciscitaberis, an quemadmodum ad veritatem propositionis copulatiuæ requiritur, vt omne eius obiectum ita sit, vt affirmat, & nullum aliter, v.g. si enuncia-
P. Lyncei Philosophia Tom. I.

tio sit hæc, Petrus, & Paulus currit, vt ambo currant, & neuter desinat currere, ita similiter opus sit ad veritatem huius disiunctiue (par autem est ratio cuiusvis alterius) Petrus, vel Paulus currit, non solum, vt aliquis eorum currat, verum etiam, vt aliquis non currat, nec totum quod asseritur existat re ipsa.

40 Affirmant Cicero in Topicis hisce verbis, reliqui dialecticorum modi plures sunt, qui ex disiunctionibus constant: aut hoc, aut illud: hoc autem non igitur illud: Itemque aut hoc, aut illud: non autem hoc: illud igitur. Quæ conclusiones idcirco ræte sunt, quod in disiunctione plus vno verum esse non potest. Aulus Gellius lib. 16. noctium Atticarum cap. 8. ex omnibus, inquiens, quæ disiunguntur, vnum esse verum debet, falsa cætera: quod si, aut nihil omnium verum, aut omnia plurave, quam vnum, vera erunt, tunc id disiunctum mendacium est. B. Thomas, opusc. 48. cap. 18. vbi sic habet: ad hoc, vt propositio disiunctiua sit vera, semper oportet, quod altera pars sit falsa, ita videlicet, quod prima pars sit falsa, & secunda vera. Item lauellus tract. 3. log. cap. 4. & tract. 9. cap. 4. parte 6. §. sed aduerit. Titelmanus lib. 3. dialecticæ considerationis cap. 20. ad finem, & lib. 4. cap. 28. Auerla tract. 3. institutionum cap. 9. tamen si moderatione quadam adhibita, quæ me iudice non est adrem. Tolet. lib. 1. Summul. cap. 19.

Contrarium tamen, & his temporibus communis est, & sponte sua verisimilius. Suadetur autem primò, quia hæc propositio, aliquis homo currit, non asserit aliquem non currere: luce clarius enim est, eam esse affirmatiuam, non negatiuam: aut ergo aliquem hominem non currere neutiquam requiritur, vt sit vera; aut certè veritas illius non desumitur ab obiecto, eoque quod representat, quo tamen quid falsius: Rursum secundò, vt optime arguunt Arriaga nobis fauens disp. 2. summul. sect. 3. num. 16. & Hurtadus disp. 4. Summul. sect. 3. §. 1. ita nostram amplectens sententiam, vt non nihil contrariæ deferat quod ait Christus Matthæi cap. 18. vbi enim sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum, verum esse potest tamen non duo tantum, sed tres etiam sint in eius nomine congregati: ac facta hypothesi vtriusque numeri, haud propterea desinet Christus esse in medio suorum: similiter ergo hæc disiunctiua, Petrus currit, vel Paulus currit, esse poterit vera, licet non vnus eorum duntaxat currat, sed vterque. Deinde tertio: voluntas disiunctiua non est exclusiua alterutrius extremi, alias præceptum, quo Ecclesia Sacramentalem confessionem aliquo ex quindecim diebus Paschatis præcipit, quindecim dierum excluderet aliquem; nec ei satisfaceret, qui iis diebus quotidie confiteretur: pari ratione propositio disiunctiua alterutrius extremi exclusiua non est, ac proinde quamuis vtrumque simul existat, nihilominus vera euadet. Quarto tandem hæc propositio, nullus homo est animal, est falsa: ergo est vera eius contradictoria, nimirum hæc, aliquis homo est animal: at quin aliquis homo desinat esse animal: haud ergo opus est ad veritatem disiunctiue propositionis, vt non sit re ipsa pars altera disiunctionis per eam representata.

41 Non me latet eum, qui exterius profert hanc propositionem, Petrus, vel Paulus currit, innuere, se habere conceptum internum, quo iudicat alterum duntaxat eorum currere, alterum verò, quod consequens est, non currere: nam concipiens, ac iudicans vtrumque currere, frivole, & satis ex vano exterius affirmet vnum, vel alterum, & non potius vtrumque currere, vt optime animaduertit Aristoteles lib. 10. metaph. cap. 4. Hinc fit, vt, si vterque currat, & id à
K k 3 loquen

loquente cognoscatur, eius locutio, & externa oratio sit mendax fallaxque: significat enim adesse conceptum, qui reuera non adest, sed potius oppositus.

43 At hoc nostræ non obstat sententia: præterquam enim, quod quæstio potissimè sit de propositione disiunctiua interna; aliud est externam esse mendacem, aliud falsam: prior denominatio est à respectu ad obiectum, quo, siue conceptum locutioni præuium, posterior à respectu ad obiectum, quod, siue rem cognitam: prior conuenit huic propositioni externæ ab hæretico mysterium Trinitatis non credente prolata, *Deus est unus*: mentitur enim A catholicus ita loquens: posterior verò, nimirum falsitas ei non competit: transeat ergo propositionem externam disiunctiuam, ne sit mendax, neque non verax, opus habere, vt aliqua disiunctionis pars non sit, vt simul haud sint ambæ: ceterum id non requiritur ad hoc, vt ea sit vera, & non falsa: impræsentiarum autem non de veracitate, sed veritate, nec de fallacia, aut mendacio, sed falsitate, quæ multoties est sine mentiendi crimine, disputamus. Adice, cum propositio externa disiunctiua est doctrinalis, & in materia necessaria, cuiusmodi est superius adducta, *aliquis homo est animal*, eam haud significare conceptum exclusiuum alterius partis, & consequenter, quin talis detur exclusio à parte rei, posse esse, non veracem modò, sed veram, & non tantum à mendacio, verum etiam à falsitate materiali: quam vocant, omnino alienam.

44 Quod spectat ad posteriorem diuisionem; quæres eam circa, an propositio causalis absolutæ ritu possit ad sui veritatem, vt id, quod affirmat esse, quia aliud est, absolutè sit, vel potius vera sit hoc solo, quod causa per particulam, *quia*, denotata, siue existat effectus, siue secus, sit ad eum necessaria, aut saltem utilis?

45 Censeo cum Auerſa loco superius citato ad veritatem propositionis causalis vtrumque desiderari, scilicet, & quod res absolutè sit, & quod dependenter à causa, supra quam particula, *quia*, appellat. Probat autem hunc in modum: propositio causalis non adstruit solum, dependere rem à causa, sed insuper, quod sit absolutè; neutrum ergo sufficit, vt ea vera sit, sed potius ad hanc denominationem opus habet utroque: consequentia est euidens, ac manifesta: suadetur antecedens.

46 Primo, quia hæ propositiones sunt falsæ, Petrus est equus, quia hinnibilis. Iudas saluus factus est, quia perseuerauit in gratia: at si tantum adstruerent dependentiam equinitatis ab hinnibilitate, aut saluationis æternæ à dono perseuerantiæ, essent veræ, vt quæ maximè: non ergò dependentiam alterutrum affirmant, sed præterea Petrum esse absolutè equum, & Iudam esse absolutè saluatum.

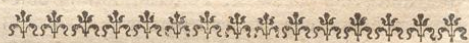
47 Secundo, quia ex his præmissis: omne rationale est homo, Petrus est rationalis, haud dubie colligitur semper, Petrum esse hominem: at ex iis colligitur haud raro conclusio supra præmissas reflectens, & affirmans, Petrum esse hominem, quia est rationalis, & omne rationale est homo vt constabit ex dicendis in metaphysica lib. I. tract. 4. c. 13. & seqq. eiusmodi ergo propositio causalis asserit, Petrum absolute esse hominem.

48 Tertio, quoniam hæc propositio, *dies est, quia sol est*, merito particulæ illius causalis, *quia*, vel denotat diem absolute dependere à præsentia solis; & ita significat etiam, diem absolute esse, pro eo, ac contendimus in præsentia, cum fieri nequeat, vt effectus aliquis absolute dependeat, & emanet à causa, quin absolute sit in rebus, esse enim à causa est simplici-

ter esse: Vel propterea denotat tantum diem, si existat, dependere à sole; atque ita ea propositio erit non causalis, sed conditionalis, quo nihil magis ridiculum, absonumvè. Quarto tandem, quia ob id propositio conditionalis non affirmat rem absolute esse, quoniam esse tantum conditionatè, & esse absolute opponuntur inuicem: at esse tantum dependenter à causis, nec, nisi per influxum earum, & esse absolute, non sunt contraria, sed potius connexa mutuo: quid ni ergò propositio causalis assermet rem absolute esse? quid ni consequenter hæc ad sui veritatem efflagitet?

49 Contra tamen opponi potest. Hæ propositiones sunt veræ; omnis propositio est vera, quia conformis obiecto, omnis est falsa, quia difformis obiecto, omnis actus voluntatis est bonus, quia rationi consentaneus, omnis est malus, quia auersio à summo, & incommutabili bono, & conuersio ad commutabile, & creatum, omne ens finitum existit, quia causatur à Deo, omnis anima amat, quia prius cognoscit: At absolute non omnis propositio est vera, nec omnis falsa, haud etiam omnis motus voluntatis est moraliter bonus, omnivè in genere moris malus; haud item omne ens finitum absolute existit, sed plura sunt merè possibilia, & in abyſſo nihili latentia: multæ quoque animæ præcisè non amant, sed vel odio, aut timore, vel certè nullo sollicitantur affectu. Non pauca ergò propositiones causales sunt veræ, propter solam dependentiam effectus à causa sine huius absoluta existentia, & productione in lucem rerum à Deo creaturarum.

50 Hæc obiectio quamvis verisimilitudinem præferat aliquam, haud tamen agrè potest repelli. Respondeo igitur, sensum prædictarum propositionum esse hunc: omnis propositio, vera est vera, quia conformis obiecto, omnis falsa est falsa, quia difformis obiecto, omnis actus voluntatis bonus, est bonus, quia rationi consentit, omnis malus est malus, quia auersio, &c. omne ens finitum existens est existens, quia causatur à Deo, omnis anima amans est amans, quia prius cognoscit: At luce clarius est, omnem propositionem veram esse absolute veram, & omnem falsam esse absolute falsam, omnem item voluntatis actum bonum esse absolute bonum, & malum, malum, omne quoque ens finitum existens existere, & voluntatem omnem amantem amare.

TRACTATUS IV.

De veritate propositionum de futuro contingenti, absoluto, & conditionato.

CAPVT I.

De veritate propositionum de futuro contingenti absoluto.

SSERO primo, propositiones de futuro contingenti absoluto determinate veræ, aut falsæ sunt: Hæc assertio omnium Catholicorum reipsa mihi esse videtur, licet aliqui inter quos præcipuè Nominales solo nomen